

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 490/2025-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] zastúpeného advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, Veľká okružná 17, Žilina, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 21C/57/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 21C/57/2019 v časti rozhodovania o výške trov konania **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Martin **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Martin **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. **V časti** týkajúcej sa prikázania Okresnému súdu Martin v konaní sp. zn. 21C/57/2019 konať bez zbytočných prietahov konanie **zastavuje**.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 20. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní uvedenom v záhlaví tohto nálezu (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne žiada prikázať okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu uznesením sp. zn. IV. ÚS 490/2025 z 30. septembra 2025.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a príloh vyplýva, že okresný súd viedol na základe žaloby [REDAKOVANÉ], bývalej manželky sťažovateľa (ďalej len „žalobkyňa“), zo 4. septembra 2019 proti sťažovateľovi ako žalovanému konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva.

4. Popisujúc chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ uvádza, že okresný súd rozsudkom č. k. 21C/57/2019-376 z 2. augusta 2022 rozhodol vo veci samej, ako aj o trovách konania. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 1. decembra 2022 a vykonateľnosť 2. decembra 2022 okrem IV. výroku, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému a obchodnej spoločnosti SLSP, a.s., trovy konania v celom rozsahu, a proti tomuto výroku sa žalobkyňa odvolala.

5. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 10Co/23/2023 z 20. septembra 2023 rozsudok okresného súdu vo výroku IV o trovách konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Následne okresný súd uznesením z 19. novembra 2023, právoplatným 13. decembra 2023, rozhodol I. výrokom o nároku sťažovateľa na náhradu trov konania v celom rozsahu proti žalobkyňi a II. výrokom tiež o nároku obchodnej spoločnosti SLSP, a.s., na náhradu trov konania v celom rozsahu.

6. V nadväznosti na to okresný súd uznesením z 22. januára 2024 rozhodol o výške trov konania, ktoré je žalobkyňa povinná nahradiť sťažovateľovi v sume 1 827,45 eur a uznesením z 12. marca 2024 o uložení povinnosti žalobkyňi aj sťažovateľovi zaplatiť súdny poplatok v sume 184,50 eur. Proti prvému uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť z 25. januára 2024 a následne proti druhému sťažnosť z 18. marca 2024, o ktorých do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté. Sťažovateľ podaniami zo 17. mája 2024, 23. júla 2024 a 19. novembra 2024 urgoval rozhodnutie okresného súdu o jeho sťažnostiach.

7. Ako to vyplýva z doplnenia ústavnej sťažnosti doručeného ústavnému súdu 27. júna 2025, okresný súd rozhodol uznesením z 11. marca 2025, právoplatným 12. marca 2025, o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu z 22. januára 2024 tak, že ju zamietol a ďalším uznesením z 11. marca 2025, právoplatným 12. marca 2025, o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu z 12. marca 2024 rozhodol tak, že výrok, ktorým uložil sťažovateľovi zaplatiť súdny poplatok, zrušil. V súvislosti s tým, že okresný súd právoplatne rozhodol aj v zostávajúcej časti, čo sa týka výšky trov konania a súdnych poplatkov, sťažovateľ vzal späť svoju ústavnú sťažnosť v časti, v ktorej žiadal vydať príkaz konať bez zbytočných prietáhov, lebo sa v danom štádiu stal bezpredmetným, a v tejto časti požiadal konanie zastaviť. V ostatnom zotrval na podanej ústavnej sťažnosti s poukazom

na rozhodovaciú prax ústavného súdu, keďže stav jeho právnej neistoty v čase jej podania pretrvával, o čom informoval ústavný súd aj podaním z 21. júla 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti a jej doplnení zdôrazňuje, že okresný súd nerozhodol v jeho veci v primeranej lehote a spôsobil zbytočné prietahy, keďže počas viac ako päť rokov trvajúcom spore nedošlo v celosti k jeho právoplatnému skončeniu. Podľa jeho názoru okresný súd konal nesústredene, neefektívne, prípadne bol nečinný, lebo jeho pôvodné rozhodnutie o trovách bolo krajským súdom zrušené, a následne vydal rozhodnutia o výške trov konania a súdnom poplatku, ktoré boli rovnako zrušené v sťažnostnom konaní. Akcentuje, že z hľadiska zložitosti veci patrí rozhodnutie o trovách do bežnej rozhodovacej činnosti a nevyznačuje sa žiadnymi zložitými aspektmi skutkového alebo právneho stavu. Poukazuje tiež na svoje urgencie adresované okresnému súdu, ktoré však zostali bez povšimnutia až do doby, keď sa obrátil na ústavný súd. Sťažovateľovi napadnutý postup okresného súdu spôsobil pocit právnej neistoty a nemajetkovú ujmu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

9. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti z 10. októbra 2025 stručne zopakoval chronológiu úkonov a k dĺžke rozhodovania uviedol, že bola spôsobená zhoršeným stavom personálneho obsadenia okresného súdu, zvýšeným zaťažením konajúceho sudcu, veľkým množstvom neodkladných úkonov v rámci služobnej pohotovosti, vybavovaním väzobných a iných trestných vecí vrátane vyhotovovania rozhodnutí, vianočnými a novoročnými sviatkami, práceneschopnosťou zákonného sudcu a potrebou ošetrovania člena rodiny.

10. Keďže o sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k trovám konania už bolo rozhodnuté uznesením právoplatným 12. marca 2025, stav právnej neistoty sťažovateľa už netrvá, a teda nemôže dochádzať ani k potenciálnym prietahom v konaní. Okresný súd je toho názoru, že ústavná sťažnosť nie je dôvodná, práva sťažovateľa porušené neboli a ak by ústavný súd dospel k inému záveru, je neprimerané priznávať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskom okresného súdu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12. Ústavný súd uvádza, že nedoručoval vyjadrenie okresného súdu sťažovateľovi na účel jeho vyjadrenia, keďže sa od jeho repliky nedá očakávať získanie akýchkoľvek pre rozhodnutie veci relevantných informácií, najmä z dôvodu, že okresný súd sťažovateľom uvádzané skutočnosti

nerozporuje, čo je ako závažný dôvod v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) [rozhodnutie Janáček v. Česká republika z 2. 2. 2023 (body 51 a 53) sťažnosť č. 9634/17]. Ústavný súd po overení aktuálneho skutkového stavu vyhodnotil, či došlo zo strany okresného súdu k priet'ahom v konaní a do akej miery.

13. Podstata argumentácie sťažovateľa v súvislosti s namietanými priet'ahmi (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v napadnutom konaní sa sústreďuje do namietania jeho celkovej doterajšej dĺžky, pričom poukazuje najmä na jednoduchosť jeho predmetu a neefektívnu činnosť, prípadne nečinnosť okresného súdu.

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 519/2023).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť najmä intenzitu zásahu do namietaného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných priet'ahov, či vznik priet'ahov bol spôsobený primárne postupom okresného súdu, alebo na ich vznik mal vplyv aj postup sťažovateľa, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala povaha veci.

17. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napadnutého konania spočívajúci v rozhodovaní o výške trov konania, ako aj povinnosti platenia súdneho poplatku tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a ide v zásade o jednoduchú aplikáciu práva.

18. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že na ťarchu sťažovateľa v zásade nie je možné pričítať žiadne konanie spôsobujúce priet'ahy.

19. Tretím hodnotiacim kritériom je napadnutý postup okresného súdu. K tomu je potrebné uviesť, že v ňom ústavný súd identifikoval približne 1-ročnú ničím neodôvodnenú nečinnosť, a to napriek trom žiadosťiam sťažovateľa o rozhodnutie o jeho sťažnostiach, ktoré ostali bez povšimnutia. K veci je možné tiež dodať, že z chronológie postupu mestského súdu vyplýva, že vo veci začal konať až po tom, čo sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd.

20. Na základe uvedeného ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Po zhodnotení všetkých okolností musí skonštatovať, že priet'ahy sú jedine dôsledkom napadnutého postupu okresného súdu, ktorý nedokázal svoju činnosť organizovať spôsobom, ktorým by v čo najskoršom (resp. v primeranom) čase došlo k rozhodnutiu o sťažnostiach, teda bol vo veci nečinným. Túto skutočnosť zároveň nerozporuje vo svojom vyjadrení ani okresný súd. Ústavný súd na tomto mieste dodáva,

že s poukazom na samotnú dĺžku rozhodovania o takej v podstate nekomplikovanej veci, akou je priznanie náhrady trov konania a povinnosti platenia súdnych poplatkov (resp. rozhodovanie o podaných sťažnostiach), je možné postup okresného súdu z ústavnoprávneho hľadiska označiť za celkom zjavne neprímeraný a neakceptovateľný.

21. Ústavný súd opakovane dáva do pozornosti, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu (resp. štátu) spôsobené zlou organizáciou práce či v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdov. Ústavný súd v zmysle už svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľa.

22. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na späťvzatie ústavnej sťažnosti sťažovateľom v tejto časti v dôsledku právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu o sťažnostiach sťažovateľa v napadnutom konaní sa stala možnosť prikázania vo veci konať bezpredmetnou a ústavný súd v zmysle § 127 zákona o ústavnom súde konanie v tejto časti zastavil (bod 4 výroku nálezu).

24. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré sťažovateľ požadoval vo výške 2 000 eur, čo odôvodňoval primárne spôsobeným pocitom právnej neistoty a nemajetkovou ujmu s poukazom na predmet konania a na skutočnosť, že sa svojím správaním o vznik prietahov nijak nepričinil.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal najmä na konštatovanie 1-ročnej nečinnosti okresného súdu v danej veci a tiež na samotný predmet konania, keď úlohou okresného súdu bolo v zásade len posúdiť dôvodnosť sťažnosti vo veci trov konania a povinnosti úhrady súdnych poplatkov. Tiež prihliadol na to, že sťažovateľ sa nepričinil o vznik prietáhov. Na strane druhej vzal do úvahy, že už v danej fáze konania nešlo o rozhodovanie vo veci samej, preto rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia 500 eur (bod 2 výroku nálezu). V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhoviel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

VI. Trov

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 949,17 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 949,17 vrátane DPH.

29. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnej zástupkyne sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných od 1. januára 2025 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 23 %.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu